

Chip: antivirový sloupek

I když v době psaní tohoto článku rok 2003 ještě neskončil, můžeme se zkusit ohlédnout a podívat se, co nám v oblasti virů vlastně přinesl. Nebylo toho málo - zažili jsme řadu epidemií různých virů, které bohužel využívají většiny možností, jež jim dnešní propojený svět nabízí, nedokonalostí operačních systémů a různých aplikací a také nezkušenosti či naivity uživatelů počítačů.

Největším kanálem pro šíření virů je dnes bezesporu elektronická pošta. A velkých epidemií jsme zaznamenali opravdu mnoho. Už v lednu to začalo s objevením první varianty viru **Win32:Sobig-A**, jeho další varianty pak pravidelně následovaly až do srpna, kdy vše vyvrcholilo obrovskými problémy s virem **Win32:Sobig-F**. Všechny varianty využívaly pro svoje šíření počítače napadené předchozími typy, a tak byl jejich nástup velice rychlý. Poslední varianta pak obsahovala vícenásobné posílání pošty, a proto byla schopna doslova zahltnout schránky řady uživatelů. Naštěstí se všechny varianty kromě té první šířily jen během relativně krátkého období (14 dní až měsíc), takže hlavní epidemie náhle skončily. Přesto se tyto viry (a hlavně varianta F) objevují dodnes - je s podivem, kolik uživatelů má na počítači nastaveno zcela nesmyslné systémové datum!

Velice úspěšně se v polovině roku šířil i virus **Win32:Bugbear-B**. Ten (podobně jako jeho původní varianta z loňského roku) rozesílal z infikovaného počítače existující zprávy. Proto řada těchto zpráv vypadá velice věrohodně (u nás jich byla například většina v českém jazyce). První kopii viru jsem sice dostal společně s pozvánkou na mikulášskou besídku (což v červnu přece jen působí trochu zvláště), nicméně většinou byl obsah pro adresáta docela zajímavý. Vedlejší efektem pak bylo to, že se k náhodně vybraným lidem dostala řada zpráv, které jim nepatřily, v některých případech se dokonce ven z počítače nikdy neměly dostat!

Hned na začátku srpna se objevil další virus, který předznamenal několik dalších epidemií **Win32:MiMail-A**. Varianty tohoto viru opět využívají propracované sociální inženýrství k tomu, aby uživatele přinutily otevřít a spustit připojený soubor. Varianta A informovala o vypršení platnosti e-mailové adresy (přicházela jakoby od administrátora), varianta C nabízela "lechtivé" fotografie z pláže (virus sám byl v archivu typu ZIP, ale kdo by odolal podívat se na "omylem" zaslané fotky), varianta E potvrzovala domluvenou schůzku (detaily v připojeném souboru), další dvě varianty opět přitvrdily - informovaly o vypršení účtu u firmy PayPal a požadovaly zadání detailů o kreditní kartě. Všechny uvedené viry nějakou epidemií způsobily a stále se objevují nové varianty.

Strachu uživatelů využívají i další viry, které předstírají, že přicházejí od firmy Microsoft, a "nabízejí" bezpečnostní záplatu. V únoru to byl virus Gibe-B, v září pak velmi rozšířený virus Win32:Swen.

NEBEZPEČÍ ČÍHÁ VŠUDE

Ne všechny viry se ale šíří elektronickou poštou - řada z nich ani ke svému spuštění spolupráci uživatele nepotřebuje. Využívají totiž nějakou bezpečnostní díru v systému či v rozšířené aplikaci a jsou schopny se do systému dostat a spustit právě kvůli této dírě. V roce 2003 nastaly dvě obrovské epidemie způsobené takovým virem. První z nich vyvolal 25. ledna virus **Win32:SQLSlammer**, který napadal počítače s programem MS SQL Server 2000 a MSDE 2000. Tento virus způsobil během několika hodin rozsáhlé výpadky velké části internetu hlavně v Koreji a ve Spojených státech. Dalším virem byl **Win32:Blaster**, který se objevil 11. srpna večer a během krátké doby napadl odhadem více než milion počítačů. Využíval bezpečnostní díru v nových systémech Windows, známou jako Buffer Overrun in RPC Interface. Zajímavé je, že na obě výše zmíněné bezpečnostní díry již v době objevení viru existovala záplata, která problém řešila (pro SQL asi půl roku, pro RPC necelý měsíc), přesto ale existovalo obrovské množství počítačů, které ji neměly aplikováno. To je velmi znepokojující zjištění, zejména u SQL, kde podobné věci mají na starosti profesionální administrátoři. Ukazuje to také na to, že současný způsob aktualizace produktů firmy Microsoft není příliš efektivní.

NEJEN VIRY ŠKODÍ

Kromě počítačových virů se v posledním roce velice rozmohly i další škodlivé programy, které se sice samy o sobě nešíří, ale mohou být velmi nepříjemným způsobem zneužity. Takové programy většinou označujeme jako trojské koně a do systému se mohou dostat různě - z diskusních skupin na internetu, stažením z webových stránek, přes síť peer to peer nebo elektronickou poštou. Výjimkou není ani kombinace trojského koně s virem - virus do infikovaného počítače takový program nainstaluje. Nejčastějším typem trojských koní jsou programy typu **backdoor** (otevírá zadní vrátka do systému, který pak může být ovládán a zneužit útočníkem buď k získání dat, nebo například k útoku typu DDoS), dále typu **dialer** (změní číslo vytáčeného připojení k internetu na placené či zahraniční číslo a tím zvyšují poplatky) nebo **keylogger** (zaznamenávají stisknuté klávesy a jsou schopny zjistit jména a hesla,

případně i čísla kreditních karet). Všechny tyto programy mohou být pro uživatele velice nepříjemné, a proto by se uživatelé proti nim měli chránit.

Je vidět, že letos bylo s viry opravdu veselo. Je otázkou, co všechno nás čeká v letech příštích. Opravdu se elektronická pošta stane kvůli virům a spamu nepoužitelnou? Opravdu se internet promění v džungli, kde nebude bezpečně? A co nám přinese masivní rozvoj mobilních zařízení připojených k internetu? Budeme se muset nechat překvapit, obávám se však, že situace bude brzy ještě horší než letos. Přesto vám v novém roce přeji vše nejlepší a co nejméně virů a spamu!

Pavel Baudiš, ALWIL Software

Ve zkratce

Společnost SAS oznámila akvizici firmy Marketmax, vedoucí společnosti v oblasti softwaru pro pokročilé plánování maloobchodních činností a pro tzv. merchandise intelligence. SAS touto akvizicí rozšiřuje svoji stávající nabídku business intelligence pro oblast maloobchodu o kompletní sadu integrovaných aplikací Retail Merchandise Planning.

Společnost Verizon si za svého dodavatele technologie "Next Generation Add Drop Multiplexer" vybrala firmu Lucent Technologies. Lucent bude dodávat firmě Verizon optické síťové systémy navržené pro zásadní nárůst kapacity sítě společnosti Verizon, což umožní nabízet zákazníkům širokou paletu vysokorychlostních služeb.

Nový systém pro poskytování kompletních strukturálních informací o zařízeních testovacího centra a o plánovaných projektech bude pro T-Mobile International vyvíjet společnost Cleverlance. Hlavní funkcí nového systému je poskytovat kompletní strukturální informace o zařízeních testovacího centra a o plánovaných projektech.

Prostřednictvím služby M-Banka mohou zákazníci Oskaru bezpečně a pohodlně obsluhovat svůj účet v Poštovní spořitelně přímo z mobilního telefonu. Stačí mít kartu SIM Plus a u Poštovní spořitelny mít aktivovanou službu mobilního bankovníctví. Veškeré finanční transakce pak lze provádět přímo z menu mobilu. Klienti Oskaru nyní mohou obsluhovat na dálku své účty již u pěti bank. Vedle Poštovní spořitelny jde o ČSOB, Českou spořitelnu, eBanku a GE Capital Bank.

OEM dohodu se společností EasyRun podepsala firma 3Com. Podle smlouvy bude 3Com dodávat multimediální software pro kontaktní centra EPICLite společnosti EasyRun zároveň se svým řešením síťové telefonie 3Com NBX. Kombinované řešení 3Com eXchange Call Center umožňuje malým a středně velkým podnikům, které používají kontaktní centra, zkvalitnit úroveň služby zákazníkům a zároveň snížit celkové náklady na provoz a údržbu.

Firma CCA Group, dodavatel informačních systémů na míru, dokončila vývoj specializovaného systému pro řízení podnikového vzdělávání - RAMSES AKADEMII. Řešení sdružuje moderní metody e-learningu s klasickými školeními a kurzy a zajišťuje plánování, realizaci, evidenci a vyhodnocení výsledků jednotlivých vzdělávacích akcí i celého vzdělávacího procesu. Je vhodné pro větší a střední organizace komerčního i státního sektoru (www.ramsesonline.cz).

KVADOS pokračuje v plnění strategického programu "KVADOS jde do Evropy". Společnost přesídlila do nových prostor (Pivovarská 4/10, 701 00 Moravská Ostrava) a změnila své logo.

Společnosti Internet Mall a Zero One uzavřely dohodu o marketingové spolupráci. Společnost Zero One zařadí svůj internetový obchod showpark.cz (dodávna e-store.cz) do nákupní galerie Internet Mall. Ve všech internetových obchodech Internet Mall jsou umístěny vzájemné odkazy. Obdobným způsobem se nákupní galerie Internet Mall již v únoru letošního roku rozšířila o obchody Multimarket.cz a Kosmas.cz.

Genesys Telecommunications Laboratories, samostatná dceřiná společnost koncernu Alcatel, se stala tzv. Microsoft Business Solutions ISV partnerem. V rámci spolupráce Genesys poskytne svůj Gplus adaptér k propojení s Microsoft Business Solutions CRM.

Společnost Czech On Line, dceřiná společnost Telekomu Austria poskytující telekomunikační řešení a služby pro střední a velké firmy, začala připojovat své firemní zákazníky k internetu prostřednictvím bezdrátové technologie BreezeAccess OFDM.

Od počátku listopadu se v pobočkách společnosti AutoCont mohou zákazníci zdarma připojit k internetu prostřednictvím přístupových bodů Wi-Fi (Wireless Fidelity), tzv "hot spotů". Širokému okruhu zájemců o čím dál populárnější technologii Wi-Fi tak chce společnost dát možnost vyzkoušet výhody bezdrátového připojení a zařízení, která tuto technologii podporují.

Společnost Alcatel zařadila do svého portfolia divizi Network Solutions společnosti PacketVideo, která vyvíjí řešení a aplikace pro multimediální zařízení. Divize Network Solutions, jejíž hlavní část sídlí v San Diegu v Kalifornii, přinesla na trh v oblasti mobilních komunikací serverovou technologii pro přenos videa. Společnost PacketVideo Corporation není součástí akvizice a zůstane i nadále nezávislou společností.

Firma Fincom - Materna Communications zprovoznila pro zákazníky mobilního operátora T-Mobile snadnější způsob odesílání SMS zpráv na pevné telefonní linky. Odesílání je stejné jako u klasických textových zpráv. Stačí napsat SMS zprávu a odeslat ji na číslo pevné telefonní linky, kam je určena. Zákazníci T-Mobilu mají službu Fixed SMS aktivovanou automaticky a pro odesílání SMS zpráv není nutné ani pořizovat žádný speciální tarif.

Ve třetím čtvrtletí 2003 se notebooky Acer staly druhou nejprodávanější značkou na slovenském trhu.

Vysokorychlostní internet ADSL bez omezení objemu přenášených dat bude možno pořídit u GTS za cenu od 895 Kč měsíčně. Původní podmínka provolat určitou minimální částku prostřednictvím předvolby GTS byla zrušena, ale podmínka hlasového volání přes GTS zůstala. GTS nebude svým novým zákazníkům, kteří využijí zvýhodněné nabídky, účtovat poplatky za instalaci. Klienti, kteří nebudou chtít hlasového volání přes GTS využívat, zaplatí o 50 Kč měsíčně víc a budou muset rovněž uhradit instalační poplatky (až 2610 Kč).

Nejdůležitějším kritériem při výběru dodavatele outsourcingových služeb je pro evropské společnosti odbornost. Vyplývá to z nejnovější studie společnosti IDC "Documents - An Opportunity for Cost Control and Business Transformation", sponzorované společností Xerox. Vznikla v roce 2003 na základě odpovědí téměř tisícovky ředitelů a vedoucích pracovníků firem ve čtrnácti zemích Evropy.

Xerox DocuColor 6060 v Proximě

V dnešním boju digitální hudby, digitálního fotografování a podobně již asi funkce digitálního tisku nikoho nepřekvapí. Digitální tiskové stroje u nás už pár let pracují, přesto je nedávná instalace digitálního tiskového stroje Xerox DocuColor 6060 v pražském studiu Proxima svým způsobem zlomovou událostí - dostává totiž náš obor digitálního tisku do zcela nové výkonnostní i uživatelské kategorie.

Xerox DocuColor 6060 dokáže tisknout rychlostí až 60 stránek A4 za minutu při rozlišení 600 dpi. Je schopný potiskovat listy do formátu 320 x 488 mm (s potištěnou plochou až 316 x 480 mm) a s gramáží až 300 g/m² jednou oboustranně. Tiskne na různý potištěný materiál (superlesklé papíry, PVC, samolepky, předsekané materiály, etikety CD apod.). Během tisku je samozřejmě automaticky řízena vysoká přesnost soutisku, ale i barevného podání (denzitometrem X-Rite zapojeným v uzavřené smyčce), výhodná je možnost doplňování papíru i toneru během tisku. Pro praktické použití je velmi významné dovybavení stroje zařízením pro konečné zpracování dokumentů (řezačky, děrovačky, zařízení pro vazbu včetně kalendářové). Vysokou kvalitu tisku, která je srovnatelná s ofsetem, podporuje i použitý RIP Creo Spire, vybavený dvěma procesory Intel Xeon 2,4 GHz, 512 MB RAM a dvěma SCSI disky 36 GB. Při těchto parametrech nepřekvapí ani softwarové schopnosti celého stroje. Jednou z nejefektivnějších je produkce personifikovaných dokumentů v plné tiskové rychlosti. Marketingoví pracovníci jistě zpozorněli dokumenty s adresně proměnným oslovením, případně i závěrem jsou v jejich práci velmi účinné.

-abe

Dění kolem Linuxu

Kolem Linuxu se toho v poslední době děje opravdu hodně a nemá to nic společného s prvními verzemi nové řady jádra, které by jinak přitáhly velkou pozornost uživatelů. Není žádným tajemstvím, že na Linuxu se snaží vydělat kdekdo, ale způsob, který si vybrala firma SCO, je opravdu originální.

Už na jaře zažalovala společnost IBM. Obvinila ji, že do kódu linuxového jádra přidala v rozporu s licencí části kódu Unixu. SCO je totiž majitelem autorských práv k prapředku všech komerčních unixů - k BSD Systemu V - a tedy i k systému AIX od IBM (založenému na jádře Mach). Koupila je od společnosti Novell v roce 1995. Podle smlouvy z roku 1985 měla IBM chránit kód Unixu, a rozhodně ho tedy neměla publikovat pod GPL v linuxovém jádře. Problém je v tom, že tento tajný kód je veřejně známý, a dokonce jej ve svých linuxových produktech distribuovala i sama společnost SCO. Takže se zdá, že onu miliardu dolarů, na kterou si SCO cení hodnotu svého prozrazeného kódu, IBM nebude muset zaplatit. Vzhledem k tomu, že firma SCO ještě nezveřejnila důkazy, není to však stoprocentní. Aby to nebylo tak jednoduché, IBM na oplátku žaluje SCO pro porušení GPL, tedy licence, pod kterou je Linux distribuován. Firma SCO se ohradila tím, že GPL je v rozporu s americkým právním řádem, a rozeslala velkým podnikům, které Linux používají, licenční ujednání, podle něhož mají platit stovky dolarů za jednu licenci. Někdo prý už zaplatil. Na jednoho z významných neplatičů chystá SCO další žalobu. Zatím pro jistotu zrušila firmě IBM licenci na Unix. Odborná veřejnost se rozhořčeně přidala na stranu IBM a open source komunita hlasitě protestuje proti zpochybňování své bible - GPL. Černobílý pohled na věc však poněkud zkomplikovala jedna událost. Firma SGI se totiž kajnicně přiznala, že se jí do linuxového jádra opravdu nějaký ten kousek zatoulal. U SCO se nespokojili s tím, že byl dotýčný kód odstraněn, a žádají další kompenzace. Další zajímavou událostí, která se dotkne řady uživatelů, je změna obchodní politiky společnosti Red Hat. Do budoucna hodlá Red Hat podporovat jenom své komerční produkty. Red Hat Linux, který byl k dispozici zdarma, se tedy nedočká verze 10. Podpora předchozích verzí bude také brzy ukončena. Pokud stojíte o pravidelné aktualizace a bezpečnostní záplaty, musíte zaplatit. Štafetu vývoje převezme projekt Fedora, o němž se dočtete v připravovaném článku. Red Hat jej do začátku vybavil slušnou částkou peněz. První verze Fedory už je na světě, takže brzy uvidíme, zda bude důstojným nástupcem "red hatů".

Změny se dotkly i dalšího výrobce linuxové distribuce, tedy společnosti SuSE, která byla zakoupena firmou Novell. Novell tím posiluje své pozice na linuxovém trhu, když před nedávnem zakoupil firmu Ximian, producenta zajímavých linuxových aplikací. Krátce po oznámení transakce byla na Novell podána žaloba. Žalující stranou je pro změnu SCO. A důvod? Součástí smlouvy na prodej práv k Unixu je prý i konkurenční doložka, kterou Novell vstupem na linuxový trh porušil. SCO je letos opravdu ve formě. A abych nezapomněl, linuxové jádro 2.6 se blíží konečné verzi, ale to jen tak pro pořádek.

Lukáš Mikšíček

LogicaCMG stále úspěšně

Pražská centrála firmy LogicaCMG se při výročním účtování mohla pochlubit vzestupným trendem ve spolupráci s významnými zákazníky (např. s ČSOB, Českým Telecomem nebo Ministerstvem financí SR) - pro příští rok očekává rozvoj o 20 %.

To i v nepříznivých podmínkách, kdy prakticky žádný z podnikových IT manažerů nemůže počítat s nárůstem prostředků na IT, a proto se podniky musejí zaměřit hlavně na efektivnost jejího využití. S novým rokem se otevírají i nové oblasti působení firmy. Jednou z nich je zavádění multiaplikačních čipových karet. Čipové karty se staly oblíbeným a velmi používaným médiem, s tím však zákonitě narůstá počet různých karet, s nimiž každý z nás disponuje. Multiaplikační čipové karty tento počet snižují, protože je bude možné využívat k většímu počtu různých transakcí. Firma LogicaCMG vytvořila typové řešení pro české regiony, podle něhož by obyvatelé krajských měst mohli tyto karty používat jako elektronickou peněženku k nákupu různého zboží a služeb (od veřejné dopravy či vstupenek kulturních a sportovních akcí až např. po placení obědů).

-abe

Adaptivní Hewlett-Packard

Firma HP uvedla v rámci své strategie adaptive enterprise nové produkty, které jsou určeny pro podnikovou sféru.

Z oblasti nejvyšších výkonů je to 64procesorový systém Alpha GS 1280, s nímž byly zároveň uvedeny i zdokonalené verze systémů OpenVMS a Tru64 Unix. HP slibuje podporu této platformy ještě dalších osm let. Pro vysoké výkony jsou určeny i nové linuxové klastry řady XC, pro zákazníky, kterým stačí skromnější výkon za skromnější peníz, pak nové servery ProLiant řady 100, resp. servery Integrity řady rx. Pro adaptive enterprise je však důležitý zejména systémový software, zvláště aplikace pro management a virtualizaci výpočetních a úložných systémů. Zde je významnou novinkou HP Systems Insight Manager, meziplatformní systém společný pro servery řad ProLiant, Integrity i HP 9000, v němž jsou sjednoceny všechny bývalé nástroje pro správu intelovských i unixových serverů. Řada Integrity prokazuje rychlý rozvoj, plánované podpory pro tisíc aplikací bylo na ní dosaženo o tři měsíce dříve, než se očekávalo.

Personální změny

Ve funkci generálního ředitele 2N Telekomunikace vystřídal Miroslava Hofmana, předsedu představenstva akciové společnosti 2N Telekomunikace, od 1. prosince 2003 Oldřich Stejskal (1966). Jan Makalouš postoupil (1961) na pozici výkonného ředitele, do jehož kompetence přechází řízení obchodních i výrobních aktivit a ekonomické řízení firmy.

V české pobočce velkého telekomunikačního operátora TeliaSonera IC nahradil Karel Šotkovský country managera Tomáše Křešťáka, který odchází do společnosti Intercom Systems. K. Šotkovský se zároveň stal předsedou představenstva společnosti TeliaSonera IC Česká republika.

Přerovská společnost I. F. T. Progres posílila své marketingové oddělení. Do funkce marketingové manažerky nastoupila Marcela Zůrková.

Šárka Kinclová (26), dosavadní marketingová manažerka divize IBM Software pro střední a východní Evropu, Střední východ a Afriku (CEMA), působí nyní jako Manager of Operations v úřadu Massima Boncianiho, viceprezidenta IBM pro sektor malých a středních podniků (SMB) na úrovni regionů EMEA (Evropa, Střední východ a Afrika).

Jako IBM TotalStorage Product Manager byl v distribuční společnosti Avnet Partner Solutions přijat Marek Kolín.

Ke konci roku odchází Ing. Jaroslav Kokoška z místa generálního ředitele společnosti ProCA. Nahradí jej Michal Henych, v současné době výkonný člen představenstva AAC. J. Kokoška zároveň odstupuje ze všech statutárních orgánů holdingu AAC.

Novým obchodním ředitelem společnosti SkyNet se stal Martin Kosinka, dříve ICZ, EUnet Czechia/KPNQwest/GTS Czech.

Armando Zagalo de Lima byl jmenován prezidentem Xerox Europe. Na pozici vystřídal Jean-Noëla Machona, který byl jmenován prezidentem pro oblast rozvíjejících se trhů.